



# LETIMO SKUPAJ

*NAŠI DOSEŽKI V LETU 2014*



Delamo za varstvo ptic in  
njihovih življenjskih okolij.  
S tem prispevamo k ohranjanju  
narave in dobrobiti celotne družbe.



**Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) je neprofitna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1979, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, varstva okolja in na področju raziskovalne dejavnosti. Pri številnih dejavnostih združujemo več kot 1.000 članov, prostovoljcev in ljubiteljev narave po vsej Sloveniji ter zaposlujemo 24 strokovnjakov z različnih področij.**



Poštovane članice,  
spoštovani člani, dragi prijatelji narave!

Leto hitro mine in zopet imamo pred seboj letna poročila naših aktivnih članov, sekcij, prostovoljcev in zaposlenih v društveni pisarni. Tako boste lahko iz prve roke prebrali novice in uspešne zgodbe iz živahne društvene dejavnosti v preteklem letu, sam pa jih bom izpostavil le nekaj.

V avgustu se je končno pričela težko pričakovana gradnja objektov v Naravnem rezervatu Škocjanski zatok. V letu 2015 bo gradnja informacijskega centra, hleva in novih opazovalnic v veliki meri že končana in rezervat bo tako lahko v polnosti zaživel kot izobraževalni center. Tudi v Ormoških lagunah se dela počasi zaključujejo. Spomladi pričakujemo že prve gnezdilke v obnovljenih bazenih, pričakujejo pa nas tudi urejena pot in opazovalnice, prilagojene tudi za osebe s posebnimi potrebami, ter novo parkirišče. Po uradnem odprtju ste vljudno vabljeni na ta konec Slovenije.

Objavili smo prenovljeno in vsebinsko dopolnjeno spletno stran društva, nove velike korake smo naredili tudi na spletnem portalu Novega ornitološkega atlasa gnezdilke Slovenije. Vse čestitke in zahvala kolegom, ki so v to vložili ogromno truda in prostega časa. Enako velja za vse ostale, ki delajo v Škocjanskem zatoku in Ormoških lagunah ter skrbijo, da se naloge izvajajo po planu in začrtani poti.

Za konec pa še dobra novica. Izid Novega ornitološkega atlasa gnezdilke Slovenije, pri katerem sodelujejo številni ornitologi, lahko morda pričakujemo že do konca letošnjega leta.

V decembru smo praznovali 35 let od ustanovitve našega društva. Veselim se, da bomo lahko skupaj z vami, drage članice, dragi člani in ostali naši zvesti podporniki, nadaljevali našo uspešno zgodbo tudi v bodoče. V letu 2015 vas zato ponovno vabim, da se v čim večjem številu udeležite naših aktivnosti.

Vsem vam želim obilo zdravja, lepih trenutkov in uspešnega dela v naravi.

**Rudolf Tekavčič, predsednik**

# OGROŽENE GOZDNE PTICE PRED NEGOTOVO PRIHODNOSTJO

**Dom gozdnih prebivalcev ogrožata ukinjanje gozdnih rezervatov in vse intenzivnejša sečnja.**

Gozd pokriva velik delež slovenskih mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Kljub temu gozdne vrste ptic do sedaj niso bile v ospredju zanimanja varstvenih ornitologov, saj je veljalo, da zna slovenska gozdarska stroka zgledno poskrbeti tako za ekonomski kot tudi varstveni vidik gozdov. Prvi vpogled v to, kako novi pritiski vplivajo na naravo, na društvu pridobivamo z vsakoletnim spremljanjem stanja izbranih vrst gozdnih ptic na varstveno najpomembnejših območjih v državi.

**Težave imajo predvsem ptice, ki so se prilagodile na življenje v starih, redko ali nikoli rabljenih gozdovih z veliko odmrlega lesa.**

Ena od takšnih vrst je srednji detel. V nižinskih poplavnih gozdovih ob Muri in v Krakovskem gozdu smo ugotovili, da se od leta 2010 njihovo število počasi zmanjšuje. Ogroža jih sečnja, ki zajema zanje najpomembnejše drevesne vrste ter se odvija tudi v času gnezditve. Pred žagami niso varna niti gnezditvena drevesa z dupli. V Krakovskem gozdu je zelo zaskrbljujoč tudi vedno nižji delež hrasta doba.

**Varstvu ogroženih ptic bo rabo določenih gozdov v bodoče potrebno prilagoditi.**

Gluha loza na Gorjancih je eno izmed pomembnejših območij za belohrbttega detla v Sloveniji. V mogočnih bukovih gozdovih ob potoku Kobile smo spomladi 2014 zabeležili od pet do sedem parov tega specialista starih listnatih gozdov z veliko odmrlega drevja. Tu dosega najvišje gostote v Sloveniji. Izven Kobil ga nismo zabeležili, kar pripisujemo intenzivni sečnji in posledično slabemu stanju gozdov.

**Pomembna rešitev so tudi dovolj veliki gozdni rezervati na najbolj občutljivih območjih.**

Triprsti detel je specialist starih iglastih gozdov z veliko količino odmrlega drevja. V letu 2014 smo ga popisali v Julijcih, kjer je vrsta dokaj pogosta, in na Snežniškem, kjer dosega primerljive gostote le na manjšem območju ob hrvaški meji. Tukaj smo zato predlagali ustanovitev novega

gozdnega rezervata, pristojnim inštitucijam pa smo rezervatno varstvo za belohrbttega detla predlagali tudi na celotnem območju Kobil na Dolenjskem.



**KATARINA DENAC, koordinatorica projekta:**

»V zadnjih letih žal opažamo, da se bo treba varstvu gozdnih ptic zaradi naravi neprijaznih trendov v gozdarstvu v prihodnosti posvetiti veliko bolj kot doslej. Rabi gozdov ne nasprotujemo, vendar pa bomo morali vsaj ponekod v ospredje postaviti ekološko in ne ekonomske funkcije gozda.«





**Dr. URŠA KOČE, vodja projekta:**

»Vranjeki so nam razkrili, da so nekateri zelo zvesti določenemu območju prehranjevanja, saj se na isto mesto lahko vračajo vsak dan več mesecev, medtem ko drugi več potujejo naokoli. Največji »potepuh« med njimi je bil Ilija, ki je v mesecu in pol prečesal skoraj ves Tržaški zaliv. Telemetrični podatki so pomembno pripomogli k identificiranju novih morskih IBA.«

## ČRNA PTIČA, KI LETI TIK NAD MORSKO GLADINO

### Raziskali smo razširjenost in prehranjevanje sredozemskih vranjekov.

Sredozemski vranjek je morska ptica iz družine kormoranov, ki v slovenskem morju letuje od pozne pomladi do pozne jeseni, gnezdi pa pozimi na skalnih obalah in neobljudenih otokih Jadrana. O njem še do pred kratkim nismo vedeli veliko. V okviru projekta SIMARINE-NATURA smo zato v preteklih treh letih pridobivali podatke o njegovem življenju pri nas.

### Ob poletnih višjih številčnosti se med Debelim rtičem in Sečovljami zadržuje vsaj 530–780 sredozemskih vranjekov.

Da na školjčičih ob naši obali v poletnih mesecih prenočuje skupno do dva tisoč sredozemskih vranjekov, je bilo znano že pred začetkom projekta. Ker nismo vedeli, koliko se jih v našem morju tudi prehranjuje in kje so območja njihovih zgoštitev, smo v letih 2012 in 2013 na morju spremljali stanje morskih ptic. Vranjeki se običajno zadržujejo posamič ali v manjših skupinah, občasno, predvsem jeseni, pa se po nekaj deset ali celo nekaj sto osebkov strne v skupine.

### V okviru raziskav smo prvič v Sloveniji uporabili GPS telemetrijo na pticah.

Metoda postaja vse pogostejše uporabljena v raziskavah prostoživečih živali, saj omogoča pridobivanje natančnih

podatkov o lokacijah in premikanju sicer težko sledljivih vrst. Ari, Šime, Nikola, Tartini in ostali vranjeki so dobili nahrbtnike z GPS sledilnimi napravami.

### Sredozemski vranjeki se pri nas prehranjujejo predvsem z gospodarsko nepomembnimi vrstami rib.

Strokovnjaki za taksonomijo morskih rib so preiskali 500 izbljuvkov – neprebavljenih ostankov, ki jih ptice izbljuvajo nekaj ur po zaužitju plena. Najpomembnejši plen vranjekov so pridnene vrste rib, kar kaže na to, da se pri nas prehranjujejo pretežno pri dnu morja.

### Na osnovi rezultatov raziskav smo identificirali kandidate za morská Mednarodno pomembna območja za ptice (IBA).

Predlog območij smo posredovali organizaciji BirdLife International. Po vključitvi v uradni IBA inventar bomo dobili formalno zasnovo in strokovno podlago za predlog novih morskih območij Natura 2000, ki ga bo izdelal Zavod RS za varstvo narave.



**Dr. PRIMOŽ KMECL, vodja raziskave:**

»Ključni dejavniki za upad populacije vrtnega strnada na Krasu so hitro zaraščanje suhih kraških travnikov in obenem opustitev ekstenzivnega kmetijstva v kraških dolinah. Ob nadaljevanju sedanjega trenda in brez urgentnih varstvenih ukrepov bo vrtni strnad v Sloveniji v nekaj letih izumrl. Na društvu zato že v letošnjem letu načrtujemo prijavo projekta, s katerim želimo z do sedaj pridobljenim znanjem aktivno pomagati tej vrsti.«

## VRTNEMU STRNADU V SLOVENIJI GROZI IZUMRTJE

Nekoč pogosta vrsta, razširjena po vsej Sloveniji, zdaj gnezdi le še na nekaterih suhih kraških travnikih Kraškega roba.

Vrtni strnad je ena izmed naših najredkejših in najbolj ogroženih gnezdil. Njegov tipičen življenjski prostor so suhi kraški travniki in sredozemska kmetijska krajina, ki zaradi zaraščanja in opuščanja ustrezne kmetijske rabe hitro izginja.

**Na popisih za spremljanje stanja vrtnega strnada na Krasu smo v letu 2014 prešteli le še 21 pojočih samcev.**

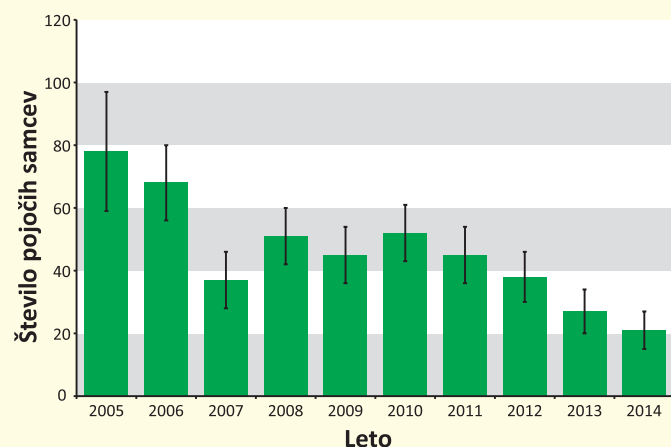
Takšen rezultat pomeni zmanjšanje njegove številčnosti za skoraj 70 odstotkov od leta 2006, ki je izhodiščno leto spremljanja stanja. Na severnem Krasu je vrtni strnad v tem obdobju že izumrl. Tudi drugod po Evropi tem pticam ne gre nič bolje, saj se je njihovo število predvsem v obdobju do leta 1990 močno zmanjšalo. Nam najbližja gnezdišča so čez mejo na Učki na Hrvaškem, kjer populacija prav tako upada.

**V okviru projekta BioDiNet smo v letih 2013 in 2014 podrobneje raziskovali populacijo na južnem Krasu, večino osebkov smo tudi obročkali z barvnimi obročki.**

Rezultati projekta so pokazali, da je stanje še nekoliko bolj zaskrbljujoče, kot smo mislili. Ocenjujemo, da je bilo v Sloveniji v letih 2013 in 2014 le okoli 10 aktivnih gnezd.

Ostali prešteti pojoči samci niso bili uspešni pri privabljanju samic za gnezdenje. Pri vrtnem strnadu na Krasu sta kar dve tretjini samcev brez samic, kar je precej več kot v običajnih populacijah in prav tako kaže na populacijo v težavah.

Preizkusili smo tudi različne metode monitoringa vrtnih strnadov, tako da smo primerjali rezultate popisa v različnih obdobjih dneva in večkrat v sezoni. Analizirali smo vegetacijo na aktivnem, nedavno opuščnem in opuščnem gnezdišču. Na nedavno opuščnem in opuščnem gnezdišču je bilo opazno napredovanje zaraščanja.

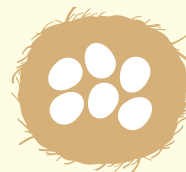




**Dr. DAMIJAN DENAC**, *koordinator popisa:*

»Verjetno ni ptice, ki bi pri ljudeh vzbujala toliko simpatij kot prav bela štoklja. Njen vsakoletni prihod razveseljuje staro in mlado, njena skrb za potomce osrečuje ponosne lastnike hiš z gnezdi, njene morebitne nesreče pa domačini doživljajo kot tragedijo, ki se dogaja najmanj njihovim družinskim članom. Tudi v tem se zrcali lepota odnosa. Številni občudovalci in skrbniki belih štokelj vsako leto skrbno pazijo na njihova gnezda, zamenjajo dotrajane drogove, namestijo podstavke in izolatorje žic ter odpravijo druge nevarnosti.«

## **BELA ŠTORKLJA – PRVIČ V SLOVENIJI NARAŠČAJ S ŠESTIMI MLADIČI**



**Popisovanje bele štoklje sodi že med nacionalno in mednarodno ornitološko folkloro.**

Prvič je bil vseslovenski popis izveden leta 1965, nato v letih 1979 in 1984, potem pa vsako leto od 1999 do danes. Vsakih deset let od leta 1934 poteka tudi mednarodni popis belih štokelj, ki so ga letos organizirali sedmič. Mednarodno sodelovanje omogoča, da raziskovalci s pomočjo prostovoljcev po enotni metodologiji popišejo bele štoklje v številnih državah po svetu, kjer štoklje gnezdijo.

**Popis poteka v juniju in juliju, ko prostovoljci obišejo vsako znano gnezdo bele štoklje v Sloveniji in zabeležijo, koliko mladičev so vzredile.**

Letos je pri nas gnezdilo kar 264 parov, kar je največ do sedaj. Od teh je bilo 215 parov uspešnih - iz gnezda je uspešno poletel vsaj en mladič. Skupno število poletelih mladičev je bilo 523, kar je precej veliko, saj je poleg letošnjega samo še v štirih letih v Sloveniji poletelo več kot 500 mladičev. Uspeh je bil bolj posledica velikega števila gnezdečih parov kot razmer med gnezdenjem, ki so bile to leto za štoklje dokaj neugodne. Povprečni uspeh na posamezen gnezdeči par je bil namreč le 2,4 mladiča, kar leto 2014 uvršča med slabša leta.

Populacija se v Sloveniji povečuje predvsem na Krški ravni, kjer očitno nosilnost okolja še ni dosežena, saj je tudi gnezditveni uspeh tam še vedno največji. Nasprotno je število parov na tradicionalni Murski ravni vsako leto manjše in tam je tudi najslabši gnezditveni uspeh.

**Uspeh lanskega leta – gnezdo s šestimi poletelimi mladiči v Novi vasi na Blokah.**

Ko je vseh šest mladičev že poletelo in so se na gnezdo vračali le spat, je najmlajši zaradi neurja podhlajen in premočen obležal v bližini. Po hitri intervenciji, nekajdnevni domači oskrbi in pozorni negi si je nesrečni mladič toliko opomogel, da je spet poletel in se vrnil k ostalim sorojencem. Rešila sta ga gospod Slavko Strman z ženo Maričko. Hvala.





## NARAVNI REZERVAT ŠKOČJANSKI ZATOK

Število prebivalcev zatoka se stalno povečuje.

Število vrst ptic in njihova številčnost še vedno naraščata. V letu 2014 smo opazovali citronasto pastirico, novo, že 245. vrsto naravnega rezervata. Potrdili smo tudi gnezditve dveh parov male čigre ter med 42 vrstami gnezdkil zabeležili rekordno število gnezdečih parov polojnikov (35), malih deževnikov (10), rdečenogih martinov (10), rakarjev (45) in navadnih čiger (45). Na območju rezervata je v letu 2014 gneznilo tudi 10 do 15 parov čapljič.

Za potrebe raziskav gnezditve navadne čigre in polojnika smo v letu 2011 začeli z označevanjem obeh vrst z barvnimi obročki s kodo. Rezultati so izjemni, saj smo do konca leta 2014 pridobili podatke o najdbah 20 od 223 označenih osebkov.

**Po desetih letih prizadevanj smo v oktobru le dočakali težko pričakovani začetek gradnje objektov. Izgradnja nove infrastrukture bo predvidoma zaključena do jeseni 2015.**

Projektno dokumentacijo so izdelali v arhitekturnem biroju Ravnikar Potokar na podlagi zmagovalne rešitve javnega projektne arhitekturnega natečaja, izbrani izvajalec del pa je kopsko podjetje Adriaing.

Do konca leta 2014 je izvajalec del izvedel pripravljala dela in temeljenje objektov z armiranobetonskimi piloti za center za obiskovalce, hlev in osrednjo opazovalnico. Dela nadzoruje izbrani izvajalec Lokainženiring, stalni nadzor in usmerjanje z naravovarstvenega vidika pa vršijo zaposleni v naravnem rezervatu. Glede na občutljivost okolja, v katerem poteka gradnja, se izvajalec prilagaja potrebam varovanih vrst. Tako bodo recimo vsa dela, ki posegajo v habitate, izvedena pred gnezditvijo, da ne bi prišlo do negativnih vplivov na gnezdeče ptice.

Škočjanski zatok bo zaživel kot izobraževalni center, ki bo ponujal enake možnosti za vse obiskovalce.

Objekti bodo namenjeni opazovanju in doživljanju živega sveta naravnega rezervata. Načrtovani so tako, da bosta dostop in uporaba prilagojena tudi skupinam s posebnimi potrebami, saj je rezervat v celoti naravnian za doseganje enakih možnosti za vse obiskovalce.

Spremljajte nas na  
[www.skocjanski-zatok.org](http://www.skocjanski-zatok.org)  
[www.facebook.com/skocjanskizatok](https://www.facebook.com/skocjanskizatok)



**Nataša Šalaja, vodja rezervata**

»Izgradnja objektov je za Škočjanski zatok izjemnega pomena, saj bo tako postal tudi izobraževalni center, učilnica v naravi s pestrim programom aktivnosti spoznavanja in doživljanja narave. Zaposleni bodo lahko svoje delo opravljali v prostorih v samem rezervatu, hkrati pa bo poskrbljeno tudi za varnost obiskovalcev in pašne živine.«



Zaradi gradnje objektov je Naravni rezervat Škočjanski zatok do nadaljnjega zaprt za obisk.

## NARAVNI REZERVAT IŠKI MOROST

### Iški morost dobesedno morost.

Ime Morost, kot območju naravnega rezervata pravijo domačini, izvira iz nemške besede »Moor«, ki pomeni barje. Čeprav na Ljubljanskem barju zaradi izsuševanja barja že dolgo ni več, so lahko lani obiskovalci doživeli pravo barjansko pokrajino. Zaradi obilnih padavin nekateri predeli rezervata namreč niso bili prehodni niti s škornji.

### Zaradi dežja smo s pomočjo okoliških kmetov večji del košnih površin pokosili šele oktobra.

Najbolj mokrotni travniki z modro stožko so ostali nepokošeni. Prav tako nam ni uspelo drugič pokositi nekaterih travnikov, kjer se razraščajo invazivne tujerodne vrste. V rezervatu s pomočjo prostovoljcev nadaljujemo z odstranjevanjem grmovja ter vzdrževanjem posebnih življenjskih okolij in krožne poti. Na večjih jarkih smo obnovili mostičke za lažji prehod v mokrem vremenu, ob opazovalnici pa zasadili vrbe, ki bodo čez nekaj let nadomestile »stene« opazovalnice iz pletenega leskovega šibja.

Med popisi ptic tekom leta smo zabeležili manjše število koscev – osem pojočih samcev. Gnezdilo je 20 do 25 parov repaljščic in štirje pari velikih strnadov, en par velikih škurhov pa je imel v rezervatu gnezdilni teritorij. Pozimi je bilo v rezervatu do pet pepelastih lunjev.

Po učni poti smo tekom leta popeljali 310 obiskovalcev, večinoma osnovnošolcev in dijakov, število vseh obiskovalcev pa je seveda precej večje, saj je rezervat odprt za javnost. Jeseni smo skupaj z vodniki skupin pregledali dosedanje delo in pripravili načrte za razširitev ponudbe.







## ORMOŠKE LAGUNE, NARAVNI REZERVAT V USTANAVLJANJU

### Od načrtov k izvedbi.

Če je bilo leto 2013 v znamenju priprav, izdelave načrtov za akcije in pridobivanja soglasij, je leto 2014 zaznamovalo njihovo izvajanje. Aktivnosti je bilo veliko, izvedba pa vse prej kot preprosta.

### V letu 2015 lahko pričakujete odprtje rezervata za javnost – dobrodošli!

Na območju bodočega rezervata smo izvedli dve veliki renaturaciji. Prvo smo izvedli na gozdnem rokavu, ki je bil v preteklosti reguliran, saj želimo vzpostaviti habitat za tukaj izumrlo vrsto vodnega hrošča, ovratniškega plavača. V sklopu druge pa smo uredili gnezditvene otoke za ptice, poloje in kanale, ki bodo služili kot prehranjevališča za vodne ptice, ter nov velik otok za navadne čigre, ki bo nadomestil stare splave.

### Izdelali smo nov cevovod, ki zajema vodo iz Ormoškega jezera. V lagune že priteka sveža voda!

Vzpostavljamo učno pot, pri kateri smo v načrtovanje vključili tudi slepe in slabovidne, saj jo želimo čim bolj prilagoditi za vse skupine obiskovalcev. Štiri velike

transportne kontejnerje smo predelali v opazovališča in jih namestili ob poti. Asfaltirali smo parkirišče in uredili vstopno točko rezervata. V rezervatu smo gostili strokovnjake iz tujine, izvedli pa smo tudi terenske vaje za študente.

### V Ormoških lagunah smo začeli z upravljanjem s pašo. Kupili smo pet vodnih bivolov iz narodnega parka Neusiedler See – Seewinkel v Avstriji.

V poplavnem gozdu smo v sklopu večletnega ekološkega eksperimenta povečali obseg mrtve lesne mase, kjer prebivajo ogrožene vrste saproksilnih hroščev (to so živali, ki živijo v odmrlem lesu), kot je škrlatni kukuj.





**BOŠTJAN DEBERŠEK**, *prostovoljec in mentor skupine na taboru:*

»Teden druženja z mladimi ornitologi je bil do vrha poln zanimivih opazovanj ptic. Le zgodnje jutranje vstajanje bi bilo mogoče treba ukiniti, vsaj glede na odziv otrok, ko smo jih budili. V prostem času smo igrali nogomet. Potrdim lahko, da smo ornitologi, mladi in stari, tudi dobri športniki.«

## MLADINSKI TABOR NA GORIČKEM

**Z izobraževanjem mladih ornitologov in domačinov prispevamo k ohranjanju ogroženih gnezdilsk kulturne krajine.**

Mladinski ornitološki raziskovalni tabor Goričko 2014 je potekal v začetku poletnih počitnic v tamkajšnjem krajinskem parku. 24 mladih, starih od 10 do 15 let, je pod vodstvom devetih mentorjev raziskovalo zlatovranko, smrdokavro, hribskega škrjanca in rjavega srakoperja ter pregledalo gnezdilnice in naravna dupla.

Pred začetkom tabora je naravovarstvenike razveselila ponovna gnezditve zlatovranke v Sloveniji. Udeleženci so popisali njen prehranjevalni habitat, izbor prež in prehrano.

**Gnezdečemu paru zlatovranke je pri hranjenju mladičev pomagal samčev brat.**

S pomočjo domačinov so ugotovili, da se smrdokavra rada vrača na stara gnezdišča. Na eno od gnezd so namestili tudi kamero, ki je beležila prineseni plen. Na jedilniku so bili, tako kot pri zlatovranki, pogosti bramorji.

Skupina za hribskega škrjanca je kljub pregledu vseh odprtih površin med Markovci in Dolenci odkrila le štiri pare te izginjajoče vrste mozaične kulturne krajine. Več sreče je imela

skupina, ki je raziskovala prehranjevalni habitat in izbor prež rjavega srakoperja. Ta ljubitelj koblic in trnastega grmovja je namreč še dokaj pogosta vrsta Goričkega.

Ob pregledu več kot 50 v prejšnjih letih nameščenih gnezdilnic so odkrili, da jih zasedajo škorec, velika sinica, smrdokavra in veliki skovik. Na samico slednjega so namestili oddajnik. Pridobljeni podatki razkrivajo, da se je prehranjevala le do 260 metrov stran od gnezda.

**Domačini bi lahko za tri ogrožene gnezdilke Goričkega – smrdokavro, zlatovranko in velikega skovika – storili veliko dobrega s tem, da ne bi uporabljali strupov proti bramorju.**

Med več kot 1.000 pregledanimi sadnimi dreves so mladi našli le 80 takšnih, ki so imela dupla. Zaskrbljujoče je, da ponekod domačini z namenom ohranitve starih dreves dupla zapirajo, s tem pa nehote odvzamejo dom pticam in drugim živalim.

Ob prijetnem druženju so zbrali veliko naravovarstveno pomembnih podatkov, mladi pa so spoznali različne raziskovalne in popisne metode. Svoja spoznanja in rezultate dela so predstavili tudi na zaključni prireditvi tabora.



Iz dela sekcij društva v letu 2014



## DOLENJSKA SEKCIJA

### 100 in 1 ptičja vrsta

Z delom smo začeli že kmalu po marčevski ustanovitvi regionalne sekcije. Sodelovali smo pri popisih velikega škurha na Ljubljanskem barju, srednjega detla v Dobravi ter kosca v Jovsih, kjer smo zabeležili kar 24 pojočih samcev. Kosca smo iskali tudi na Šentjernejskem polju, a žal neuspešno. Tudi ogroženemu črnočelemu srakoperju ne kaže bolje, saj smo na tem območju spomladi popisali le še dva gnezdeča para. Najzanimivejši je bil zagotovo popis vodomca na spodnjem toku Krke, kjer smo popisali tudi vedno številčnejšega laboda grbca.

Organizirali smo dva izleta s predstavitvijo obročkanja ptic ter izleta v glinokope v Zalogu in mokrišče v Zdravcih. Konec novembra smo pripravili dvodnevni izlet na Lonjsko polje na Hrvaškem, kjer smo podnevi raziskovali to poplavno ravnico, ponoči pa pomagali popisovati šakale. V posebno čast pa nam je bilo organizirati tudi 6. Ptičarijado.

## LJUBLJANSKA SEKCIJA

### Popisi redkih vrst

V sekciji smo se posvetili predvsem popisom redkih vrst na širšem območju Ljubljane. Popisa kosca na Ljubljanskem barju, naše osrednje akcije, se je tudi tokrat udeležilo veliko članov sekcije, ki so želeli pomagati pri ugotavljanju stanja te ogrožene travniške ptice in hkrati doživeti nepozabno lepo noč na Barju. Popisali smo tudi gnezdeče velike škurhe, povodne kose, vodne ptice v okviru zimskega štetja, ter sodelovali pri popisu čuka na Ljubljanskem barju.

V začetku leta smo organizirali tečaj prepoznavanja lunjev. Člani sekcije smo se najprej udeležili teoretičnega dela, kjer smo se spoznavali s silhuetami, značilnostmi in ekologijo vseh štirih vrst teh ujed v Evropi. Svoje znanje smo nato preverili še na skupnem terenu, kjer kljub slabemu vremenu ni manjkalo dobre volje.





## NOTRANJSKA SEKCIJA

### Prostovoljcev ne ustavijo niti ekstremne vremenske razmere

V prvem trimesečju smo sodelovali na zimskem popisu vodnih ptic in organizirali dve predavanji v Cerknici in eno v Starem trgu pri Ložu. Terenske aktivnosti smo nadaljevali v aprilu z opazovanjem sov v gozdovih Javornikov, kjer so nas presenetile tudi kozice s svojim meketanjem in doneče oglašanje bobnarice. Konec aprila smo izvedli tradicionalni izlet na Cerkniško jezero in opazovali ptice na spomladanski selitvi. Sezono popisov smo zaključili na 23. zaporednem štetju pojočih samcev kosca na Cerkniškem jezeru, kjer smo jih prešteli 50.

Nadaljevali smo z rednim spremljanjem stanja vodnih ptic in ujed Cerkniškega polja, pri čemer nas nista ustavila ne februarški žledolom ne kasnejše velike poplave. Na Cerkniškem jezeru so nas prvič presenetili labodi grbci z mladiči.

## POMURSKA SEKCIJA

### Uspešni ukrepi za vrnitev zlatovranke

Za ljubitelje ptic in širšo javnost smo člani Pomurske sekcije izvedli tri predavanja in 17 izletov. V Veržeju in okolici smo za 20 otrok uspešno izpeljali 4. Pomurski ornitološki vikend ter dva naravoslovna dneva. Delo društva in aktivnosti smo predstavili na več stojnicah, marca, v času, ko se »ptički ženijo«, pa smo obiskovalce vodili po mestnih parkih v Murski Soboti, Ljutomeru in Radencih.

Za zlatovranke v Ledavski dolini smo namestili dodatne gnezdilnice in lesene drogove, iz katerih ptice lovijo. Ukrepi so se izkazali za pravilne, saj so pripomogli, da je par zlatovrank v eni izmed teh gnezdilnic prvič po devetih letih v Sloveniji ponovno gnezdil. Leto smo zaključili namestitvijo gnezdilnih podstavkov za belo štokljo in z delavnico za izdelavo gnezdilnic za smrdokavre.



## ŠTAJERSKA SEKCIJA

### Prostovoljci prispevali k nastajanju naravnega rezervata v Ormoških lagunah

Člani in prostovoljci smo v Ormoških lagunah izvedli več delovnih akcij. Očistili smo rečne brežine Drave za breguljko in vodomca ter uredili gnezditvene otoke za navadno čigro in rečnega galeba na Ptujskem jezeru.

Na akcijah so sodelovali tudi študentje Fakultete za naravoslovje in matematiko v Mariboru, ki so tako поблиže spoznavali naravovarstvo v praksi. Ob akciji čiščenja sten za breguljko so posneli in pripravili tudi kratek film, ki prikazuje naše delo in trud prostovoljcev za ohranitev te vrste pri nas.

V Mariboru smo ponovno pripravili razstavo, tokrat na II. gimnaziji Maribor. V avli šole smo na ogled postavili fotografsko razstavo »Ptice skozi objektiv mladih fotografov« in panoje, s katerimi smo predstavili delo društva.

## SEVERNO- PRIMORSKA SEKCIJA

### Namestitev gnezdilnic za smrdokavro

Leto smo pričeli z zimskim štetjem vodnih ptic (IWC). Aktivnosti smo nadaljevali z izdelavo sedmih gnezdilnic, namenjenih smrdokavri, ki smo jih namestili na različnih lokacijah po obronkih zgornje Vipavske doline.

V majski noči smo izvedli zdaj že tradicionalni nočni izlet na Kras, kjer smo prisluhnili kraškimi pticami, kot so čuk, veliki skovik, podhujka in slavec. Poskrbeli smo tudi za ogrožene vrste; sodelovali smo pri tradicionalnem popisu velike uharice in kot »Varuhi velike uharice« tekom leta spremljali dogajanje na gnezdiščih ter organizirali popis črnočlega srakoperja.

# JANUAR

# 1

## Januarsko štetje vodnih ptic

Štetje, s katerim vsako leto pridobivamo podatke o številčnosti in razširjenosti prezimujočih vodnih ptic na vseh večjih vodnih površinah v Sloveniji, je potekalo 18. in 19. januarja. Sodelovalo je 268 prostovoljcev, ki so popisali 413 popisnih odsekov vzdolž rek in morske obale v skupni dolžini 1.395 kilometrov. Dodatno so pregledali še 226 stoječih voda in manjših potokov. Skupaj smo popisali 45.346 vodnih ptic 62 različnih vrst.



## Šesta akcija »Ptice okoli nas«

Od 27. januarja do 2. februarja je potekalo popisovanje zimskih ptic v naši okolici. 945 popisovalcev, med njimi 750 otrok, je pol ure opazovalo ptice na krmilnici, ob svoji hiši ali na sprehodu in drugih mestih, kjer se radi zadržujemo tako mi kot ptice. Popisali smo 5.500 ptic, ki so pripadale 43 različnim vrstam. Najštevilčnejše vrste so bile domači vrabec, domači golob in siva vrana.



# FEBRUAR

# 2

## Vranjek Ari se predstavi

Ker želimo sredozemskega vranjeka predstaviti javnosti, smo posneli kratek dokumentarni film in pripravili slikanico Vranjek Ari. To ogroženo vrsto kormoranov so spoznali tudi obiskovalci razstave v Prirodoslovnem muzeju. O pogumnem Ariju so govorili v televizijski oddaji O živalih in ljudeh, angleškemu in svetovnemu občinstvu pa se je predstavil na sejmu »British Birdwatching Fair«, ki ga je obiskalo več kot 20.000 ljudi.



## Pomlad prihaja!

Že deveto leto po vrsti smo opazovali pet vrst vračajočih se ptic selivk. Zabeležili smo 112 opazovanj belih štokelj, 65 kmečkih lastovk, 22 hudournikov, 71 kukavic in 7 čebelarjev. S skupaj 277 opazovanji smo se tako povzpeli na deveto mesto v razvrstitvi držav glede na število prebivalcev. V 51 državah iz Evrope, Azije in Afrike smo skupaj zbrali več kot 175.000 podatkov o prvih opazovanjih znanilk pomladi. Več na [springalive.net](http://springalive.net).

# MAREC

# 3

## Izšel je 20. letnik revije Svet ptic

Poljudna revija Svet ptic o pticah, drugih vrstah živih bitij, varstvu narave in delu društva je z nami že 20 let. Izhaja štirikrat letno in v celoti nastaja s pomočjo avtorjev, ki reviji prostovoljno podarjajo svoje prispevke in fotografije. Svet ptic se je razvil iz informativnega biltena Novice DOPPS, ki smo ga začeli izdajati leta 1994, z letom 2000 pa ga je nadomestila prva barvna številka naše revije.

## Priprava Programa razvoja podeželja 2014–2020

Tekom leta so v Sloveniji in Bruslju potekali številni dogodki na temo priprave novih programov za črpanje evropskih sredstev na področju kmetijstva in razvoja podeželja. Skupaj z drugimi naravovarstvenimi organizacijami smo se trudili, da bi bili ukrepi, namenjeni ohranjanju narave, oblikovani čim bolj učinkovito. Zaradi spreminjanja tradicionalne kmetijske kulturne krajine namreč biotska pestrost po vsej Evropi naglo izginja.

## 9. Slikarski Ex-Tempore za varstvo voda

V Škocjanskem zatoku smo na Svetovni dan voda skupaj z različnimi organizacijami iz obalne regije organizirali slikarsko srečanje pod naslovom »Naša naravna dediščina«. Slikanja v dopoldanskih urah so se udeležili učenci primorskih osnovnih šol, slikarska skupina Andragoškega društva Morje ter slikarska skupina Dnevnega delovno terapevtskega centra Barčica.



# APRIL

# 4

## Raziskujemo življenje malega deževnika

Na reki Dravi smo pričeli z raziskavo o življenju malega deževnika pri nas in ugotavljanju motenj, ki ogrožajo te ptice in druge prebivalce prodišč. Zanimajo nas predvsem stopnja preživetja mladičev v leglih, njihovo medletno preživetje in ali se isti osebkovi tekom let vračajo na območja, kjer so se izvalili oziroma gnezdili.



## Evropsko komisijo smo opozorili na problem upadanja travniških vrst ptic

Na sedež Komisije v Bruslju smo naslovili uradno pritožbo zaradi naglega zmanjševanja številčnosti travniških ptic v Sloveniji. Vrste, kot so kosci, repaljčica in veliki strnad, naglo izginjajo po vsej državi, med drugim tudi na območjih Natura 2000, ki so namenjena prav njihovemu ohranjanju.

## DOPPS na festivalu Panonian Bird Experience 2014

Na dvodnevem festivalu ob Nežiderskem jezeru v Avstriji, ki vsako leto združi naravovarstvene organizacije iz širše regije, razstavljalce ornitološke opreme, umetnike in ljubitelje narave, smo sodelovali z društveno stojnico in predavanjem o naših prizadevanjih za ohranjanje selitvenih počivališč za pobježnike v Sloveniji.



MAJ

5

### Skupinski popis na Pohorju

26 prostovoljcev je v dveh nočeh popisalo več kot 50 koconogih čukov, kar je na Pohorju največ doslej. Kozačo, ki je v zadnjih letih nismo našli, smo potrdili že na petih lokacijah. Zabeležili smo tudi več kot 10 novih lokacij malega skovika. Število divjih petelinov je zaskrbljujoče, saj smo našli le štiri samce. Triprstega detla smo našli na 27 lokacijah, največ v gozdovih okrog mokrišč, v katerih se ne gospodari.



### Obisk švedskih naravovarstvenikov

Švedskim naravovarstvenikom, ki se ukvarjajo z upravljanjem kolonij navadnih čiger in renaturacijami vlažnih travnišč, smo predstavili naše delo v rezervatu Iški morost ter monitoring in upravljanje s populacijo navadne čigre v SV Sloveniji. Na Ptujskem jezeru so si ogledali tudi v marcu vzpostavljeni snemalni sistem, s katerimi lahko sedaj brez motenj za ptice spremljamo populacijske procese v koloniji.



JUNIJ

6



### Dragocenost visokodebelnih biserov na Goričkem

V okviru zaključenega projekta Upkač smo se skupaj s partnerji trudili za ohranjanje starih travniških sadovnjakov na območju Pomurja in Porabja ter njihove biotske pestrosti. V večletnih raziskavah smo pridobili dragocene podatke o življenju velikega skovika in smrdokavre. Posneli smo dokumentarni film, zasadili dva sadovnjaka s tradicionalnimi sortami jablan in hrušk ter skupaj z več zavarovanimi območji in drugimi organizacijami podpisali sporazum o sodelovanju v mreži za ohranitev travniških sadovnjakov.

### Odprli smo Naravoslovno učno pot Koseški bajer

V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana smo na svetovni dan okolja za javnost odprli novo krožno učno pot. Koseški bajer je največje vodno telo v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, ki ga obiskujejo številni meščani. Na okrog dva kilometra dolgi poti na šestih informativnih tablah predstavljamo različne prebivalce tega mokrišča in tamkajšnja življenjska okolja.





# JULIJ

# 7

## Zlatovranka po devetih letih znova gnezdi v Sloveniji

Zlatovranka, že izumrla gnezdilka slovenske kulturne krajine, je letos ponovno gnezdila v eni od gnezdilnic, ki so jih na Goričkem zanje postavili prostovoljci DOPPS in zaposleni v Krajinsem parku Goričko. Par zlatovrank je uspešno vzgojil pet mladičkov.



## Ptice Goričkega – nova monografija DOPPS

V knjigi, ki sta jo napisala Katarina Denac in dr. Primož Kmecl, so zbrani novejši podatki o gnezdilkah Goričkega, ki so po vrstah predstavljene s karto razširjenosti, populacijsko oceno, deležem nacionalne populacije na Goričkem ter varstvenimi statusi. Na poljudni način so opisane metode raziskovanja in rezultati ekološke raziskave smrdokavre in velikega skovika, posebno poglavje pa je posvečeno vplivom kmetijstva na biotsko raznovrstnost in naravovarstvenim smernicam.

# AVGUST

# 8

## Črna štoklja s posebnim namenom

Franček je prva slovenska črna štoklja, ki jo spremljamo s pomočjo GPS telemetrije. Ujeli smo ga v Slovenskih goricah in ga z namenom raziskave prehranjevalnega habitata črne štoklje v Sloveniji opremili z oddajnikom. Po uspešni gnezditvi se je Franček v začetku avgusta odpravil na dolgo pot v Afriko, kjer je od novembra dalje prezimoval v Nigeriji.



## Odprtje Parka avtohtonih rastlin in živali v Hrastovljah

V parku, ki ga upravlja Društvo Boškarin, si lahko ogledate 19 živali avtohtonih pasem, čebelnjak, (zeliščni) skalnjak, različne tipe pašnikov in sadovnjak. Nastal v okviru projekta BioDiNet, v katerem si partnerji prizadevamo za ohranjanje in promocijo značilnih življenjskih okolij slovenske Istre, kot so kraška travišča in kali. Ob vhodu v park smo postavili dve informativni tabli.



# SEPTEMBER 9

## Objava prenovljene spletne strani društva

Po dobrem letu dni priprav smo zaključili s popolno prenovo spletne strani ptice.si. Več kot 150 vsebinskih poglavij smo obogatili s skoraj 800 fotografijami in okrog 500 datotekami z dodatnimi gradivi. Predstavili smo naše številne dejavnosti na področju varstva narave, raziskovanja in izobraževanja, zbrali nasvete in priporočila za ljubitelje ptic in narave z najrazličnejšimi zanimanji ter pripravili nove strani naših naravnih rezervatov.



## Po 34 letih smo ponovno potrdili prisotnost hrčka

Navzočnost tega redkega, do 30 centimetrov velikega glodavca, so biologi v Sloveniji prvič in vse do leta 2014 edinkrat potrdili leta 1980. Po iskalni akciji skupaj s študenti mariborske fakultete na okrog 200 hektarjih popisnega območja smo prisotnost hrčkov potrdili na dveh mestih, kjer smo opazili sledove, sveže vhode v skupaj osem podzemnih rovov ter odgriznjene poganjke rastlin.



# OKTOBER 10

## Evropski dan opazovanja ptic v 40 državah

Naravovarstveni dogodek, ki ga že 21. leto organiziramo nacionalni partnerji svetovne organizacije BirdLife International, s pomočjo osebne izkušnje opazovanja selečih se ptic širi zavedanje o pomenu varstva narave. Na 895 dogodkih se je zbralo več kot 23.000 ljudi, ki so skupaj prešteli 2,5 milijona ptic. V Sloveniji smo pripravili devet dogodkov na vseh koncih države, ki se jih je udeležilo 300 ljudi.

## Ko ornitologi tekmujejo v opazovanju ptic

Ptičarijade, ki je potekala na Dolenjskem, se je udeležilo 44 ornitologov v 9 ekipah. Območje tekmovanja je bilo omejeno na dolino Radulje, Šentjernejsko polje, Krakovski gozd in na del Gorjancev do hrvaške meje. Začeli so ob štirih zjutraj, tekmovalci pa so imeli na voljo deset ur. Vsi skupaj so zabeležili 101 vrsto ptice, od katerih so jih 73 tudi fotografirali.

## Evropska zelena vez

Iniciativa od leta 2003 povezuje naravovarstvene organizacije in zavarovana območja ob nekdanji železni zavesi. Predstavniki 23 vladnih in nevladnih organizacij iz 14 držav smo na konferenci ustanovili skupno zvezo. Prizadevali si bomo za sodelovanje pri upravljanju območij ohranjene narave in kulturne krajine vzdolž Evropske zelene vezi z namenom trajnostnega razvoja teh območij.



# NOVEMBER 11

## Naravovarstveni projekti v Sredozemlju

Mednarodna fundacija Critical Ecosystem Partnership Fund, ki podpira ohranjanje območij z bogato biotsko raznovrstnostjo po vsem svetu, je izvedbo promocije, izbora in nadzora nad financiranimi projekti v Sredozemlju zaupala skupini, v kateri za območje Balkana sodeluje tudi DOPPS. Do sedaj so podprli 78 projektov, od tega 34 na območju obale Jadranskega morja in JZ dela Balkana.

## Ornitološki atlas v zadnji fazi priprave

Na delavnici za sodelavce Novega ornitološkega atlasa gnezdičk Slovenije smo predstavili predvideni potek pisanja knjige. Po popisih in obdelavi podatkov vstopamo v zadnjo fazo tega več kot deset let trajajočega društvenega projekta. Delavnice se je udeležila dobra polovica od 47 ornitologov, ki bodo združili in posredovali znanje, ki ga imamo o slovenskih pticah gnezdičkah.

# DECEMBER 12

## Naravovarstveni uspehi na reki Dravi

V projektu LIVEDRAVA smo očistili vegetacijo na štirih prodiščih, odstranili ilegalne lovske preže na Ormoškem jezeru in znova odprli rečni rokav pri Vurberku. Naredili smo sedem gnezditvenih sten za breguljke, začeli s študijo na malem deževniku in poleg rednega monitoringa ptic izvedli tudi inventarizacijo rib. Na Ptujskem jezeru smo očistili gnezdišča navadnih čiger in vzpostavili sistem za snemanje dogajanja na koloniji ter ob obali jezera postavili štiri izobraževalne table. V nakladi 60.000 izvodov smo natisnili brošuro o reki Dravi ter o projektu objavili več kot 35 prispevkov v medijih. V okviru pobude za ustanovitev novega krajinskega parka Središče ob Dravi smo izvedli tri javne sestanke. Več na ptice.si/livedrava.

## Narava ne pozna meja

Obeležili smo zaključek triletnega čezmejnega projekta AdriaWet 2000. Z italijanskimi partnerji smo pripravili skupni program monitoringa za varstvo biotske raznovrstnosti, spletno podatkovno bazo, skupni program za celostno in trajnostno upravljanje zavarovanih območij, skupni vzgojno-izobraževalni program za območja Natura 2000 in spletno stran [www.adriawet2000.eu](http://www.adriawet2000.eu). Sodelovanje in povezovanje zavarovanih območij v Jadranu smo nadgradili s podpisom Štarancanske listine, ustanovnim dokumentom Omrežja upravljavcev in deležnikov obalnih in morskih zavarovanih območij v Jadranu (ADRIAWET).

Glavni sofinancerji, podporniki in projektni partnerji v 2014:



Swiss Contribution

Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra



Naložba v vašo prihodnost  
Operacijo delno financira Evropska unija  
Evropski sklad za regionalni razvoj



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,  
GOZDARSTVO IN PREHRANO



REPUBLIKA SLOVENIJA  
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ  
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO



Mestna občina  
Ljubljana

Kolofon

*Izdajatelj:* Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije

*Uredile:* Bia Rakar, Tanja Šumrada, Jerneja Kos, Manca Velkavrh

*Avtorji besedil:* Tilen Basle, Gregor Bernard, Dominik Bombek, Luka Božič, Marjeta Cvetko, Boštjan Deberšek, Damijan Denac, Katarina Denac, Gregor Domanjko, Tomaž Jančar, Primož Kmecl, Urša Koce, Bojana Lipej, Tomaž Mihelič, Borut Mozetič, Bia Rakar, Tomaž Remžgar, Borut Rubinič, Nataša Šalaja, Željko Šalamun, Erik Šinigoj, Izток Škornik, Tanja Šumrada, Rudolf Tekavčič, Manca Velkavrh, Barbara Vidmar, Petra Vrh Vrezec

*Avtorji fotografij:* Tilen Basle, Gregor Bernard, Boštjan Deberšek, Dominik Bombek, Dejan Bordjan, Igor Brajnik, Marjeta Cvetko, Damijan Denac, Katarina Denac, Gregor Domanjko, Robi Gjergjek, Marko Gorišek, Henk van Harskamp, Tomaž Jančar, Mirko Kastelic, Aleksander Kozina, Kajetan Kravos, Bojana Lipej, Aleš Marsič, Tomaž Mihelič, Jure Novak, Jurij Perša, Slavko Polak, Barbara Robnik, Domen Stanič, Željko Šalamun, Marjan Šenica, Eva Vukelič

*Avtor risb:* Ravnika Potokar arhitekturni biro, d. o. o.

*Fotografija na naslovnici:* Davorin Tome

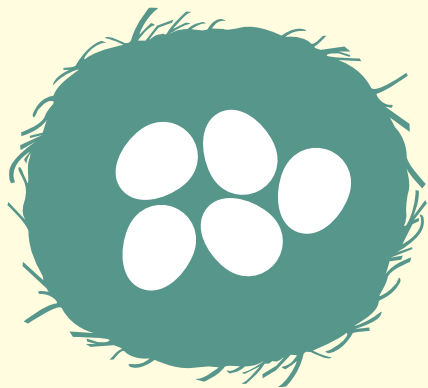
*Oblikovanje:* Jasna Andrić

*Tisk:* Schwarz print d.o.o.

*Naklada:* 2.000 izvodov

*Izdano:* februar 2015





## KAKO LAHKO POMAGATE

### Članstvo

Pridružite se nam in uživajte številne članske ugodnosti in aktivnosti.

### Donacija

Namenite svojo podporo neposredno izbranemu projektu in našemu delu.

### Postanite prostovoljec

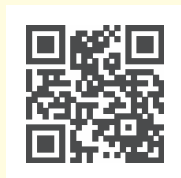
Pridružite se več kot 300 aktivnim prostovoljcem društva.

### Čudovito darilo

Razveselite najdražje z darom, ki bo v pomoč naravi.

### Posebno za vas: Vseživljenjska članarina

Postanite član za vse življenje in podarite svoj prispevek k ohranjanju narave. Prestižna oblika članstva za vse, ki se zavedate velikega pomena dolgoročne podpore delovanju društva.



[www.ptice.si](http://www.ptice.si)

T 01 426 58 75



[www.facebook.com/pticeDOPPS](https://www.facebook.com/pticeDOPPS)

# PRIDRUŽITE SE NAM!

Naše delo ni mogoče brez sodelovanja in radodarnosti ljudi, kot ste vi. Uspešne zgodbe lahko pišemo le skupaj, zato potrebujemo vaš glas in podporo. Vsakdo lahko prispeva in soustvarja. Veselimo se, da vas bomo spoznali.

